3-2-2000

రాజ్యాంగాన్ని ఎందుకు సమీక్షించాలి?

రాజ్యాంగంలో సమత, సాంఘిక న్యాయాల అంశాన్ని పెంచే మార్గాన్ని అన్వేషించాలన్న డిమాండ్‌తో నిర్దిష్టమైన ప్రతిపాదనలు పెట్టినప్పుడే హిందుత్వవాదుల ప్రతిపాదనలు రాజ్యాంగ సవరణను ఎటువైపు తీసుకుపోతున్నాయో ప్రజలకు అర్థం అవుతుంది.

కె. బాలగోపాల్

మాటల భావాలు చాలావేగంగా మారిపోతున్నాయి. 'సంస్కరణ' అనేది వ్యావహారికంగా మంచిని సూచించే మాట. సంస్కరణను కోరుకోవడం వ్యావహారికంగా అభ్యుదయభావాలు గల వాళ్ల లక్షణం. కానీ ఇప్పుడది మారిపోయింది. స్వేచ్ఛా విపణికి ఆటంకంగా ఉన్న అవరోధాలన్నిటినీ తొలగించి పెట్టుబడికి పూర్తి స్వాతంత్ర్యాన్ని ఇచ్చే ప్రక్రియకు ఇప్పుడు 'సంస్కరణలు' అని పేరు. స్వేచ్ఛా విపణినీ దాని సకల అవాంఛనీయ పరిణామాలనూ ఆహ్వానించే వాళ్లు ఇప్పుడు 'సంస్కర్తలు', 'సంస్కరణ వాదులు'. అది అవాంఛనీయమనే వాళ్లు యధాస్థితివాదులు.

రాజ్యాంగ సమీక్ష విషయం కూడా అంతే. ప్రగతిశీల భావాలు గల వాళ్లు యధాస్థితివాదులుగాను, హిందూత్వవాదులు మార్పును ఆహ్వానించే సంస్కర్తలుగాను కనిపిస్తున్నారు. కానీ నిజానికి రాజ్యాంగాన్ని సవరించి పనిహక్కును ప్రాథమిక హక్కుల జాబితాలో చేరుద్దామంటే కె.ఆర్. నారాయణన్‌తో సహా ఈ రోజు 'రాజ్యాంగ సమీక్ష అనవసరం' అంటున్న వాళ్లెవరూ కాదనరు. 'ఆ చేర్పు రాజ్యాంగ మౌలిక స్వరూపాన్ని మారుస్తుంది కాబట్టి సుప్రీం కోర్టు ఒప్పుకోదేమో'నంటే సుప్రీంకోర్టు తన అభిప్రాయాన్ని మార్చుకోవాలనే అంటారు.

మరి సమస్య ఎక్కడ వచ్చింది? రాజ్యాంగాన్ని సమీక్షించాలని హిందుత్వవాదులు ఎందుకు ఉవ్విళ్లూరుతున్నారు? అభ్యుదయాన్ని కాంక్షించేవాళ్లు ఎందుకు భయపడుతున్నారు?

హిందుత్వవాదులు రాజ్యాంగాన్ని సమీక్షిద్దామంటున్నది పనిహక్కును ప్రాథమిక హక్కుల జాబితాలో చేర్చడానికి కాదు. దేశ పరిపాలన ఆదేశిక సూత్రాల వెలుగులో జరగాలన్న నియమాన్ని చట్టరీత్యా ప్రభుత్వానికి శిరోధార్యం చేయడం కోసంకాదు. సాంఘిక న్యాయానికి ఒక సాధనంగా ఉన్న రిజర్వేషన్లు ప్రజల హక్కా లేక ప్రభుత్వం దయా అన్న (అస్పష్టంగా ఉండిపోయిన) విషయానికి స్పష్టతనిచ్చి అవి ప్రజల హక్కేనని రాజ్యాంగంలో రాయడంకోసం కాదు. నిజానికి రాజ్యాంగంలో ఇటువంటి మార్పులు రావాలని ప్రజాతంత్ర ఉద్యమాలు చాలాకాలంగా కోరుకుంటున్నాయి. కానీ ఇప్పుడు రాజ్యాంగ సమీక్ష గురించి బి.జె.పి. ప్రభుత్వం పెడుతున్న ప్రతిపాదనలను ప్రజాతంత్ర భావాలు గల వాళ్లు ఎక్కువభాగం - వ్యతిరేకిస్తున్నారు. 'దానిపాటికి దానిని ఉండనివ్వండి' అంటున్నారు.

ఎందుకంటే హిందుత్వవాదులు మొదటి నుండి కోరుకుంటున్న సవరణలు వేరే ఉన్నాయి. అవేవీ ప్రజల హక్కులకు సంబంధించినవి కావు. రాజ్యాంగంనుండి మైనారిటీ అనే భావనను తొలగించాలి. ఆర్టికల్ 25లోని మతప్రచార స్వేచ్ఛను తొలగించాలి. జమ్మూ—కాశ్మీర్ రాష్ట్రానికి ప్రత్యేక ప్రతిపత్తి కల్పించే ఆర్టికల్ 370ని తొలగించాలి. ఇవి బి.జె.పి. జనసంఘ్‌గా ఉన్న రోజులనుండి ఉన్న కోరికలు. ఈమధ్య కాలంలో వచ్చి చేరినది పార్లమెంటరీ ప్రజాస్వామ్యం స్థానంలో అధ్యక్షతరహా పాలనను ప్రవేశపెట్టాలన్న కోరిక. సంక్షేమరాజ్య భావనను రాజ్యాంగంనుండి పూర్తిగా తొలగించి పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థకు పూర్తి స్వేచ్ఛనివ్వాలన్న అభిప్రాయం కూడా జనసంఘ్‌గా ఉన్న రోజులనుండి బి.జె.పి.కి ఉంది. ఈ విషయంలో ఈరోజు కాంగ్రెస్, తెలుగుదేశం, జనతాదళ్ మొదలయిన పార్టీలకు కూడా అభిప్రాయమేం లేదు. నిజానికి ఇవి ఈ రోజు అన్ని ప్రధాన పార్లమెంటరీ పార్టీలకు ఏకాభిప్రాయం ఉన్న విషయం. కానీ దీనికి రాజ్యాంగ సవరణ ఆవశ్యకత ఏమంత లేకపోవచ్చు. మన రాజ్యాంగంలోని సంక్షేమ రాజ్య లక్షణాలు (కొద్దిమినహాయింపులతో) ఆదేశిక సూత్రాల జాబితాలో ఉన్నాయి. ఆదేశిక సూత్రాలను ఉల్లంఘించే ప్రభుత్వ చర్యలను, విధానాలను రాజ్యాంగ విరుద్ధమని ప్రకటించవచ్చునా లేదా అన్న విషయంలో భారత సుప్రీంకోర్టు ఒక కచ్చితమైన వైఖరి అవలంబించలేదు. ఒక్కొక్కసారి అవునని, ఒక్కొక్కసారి కాదని అంటూ వచ్చింది. ఇప్పుడొక దశాబ్దకాలంగా అమలవుతున్న ఆర్థిక పునర్వ్యవస్థీకరణను సుప్రీంకోర్టు ఆదేశిక సూత్రాల పేరుమీద అడ్డుకోదలచుకోలేదని ఇప్పటికే కొన్ని కేసులలో స్పష్టమయింది. కాబట్టి సంక్షేమరాజ్యం ఛాయలు సహితం లేకుండా చేయడానికి రాజ్యాంగ సవరణ అవసరం కాకపోవచ్చు. అయినప్పటికీ ఎందుకయినా మంచిదని ఆ కోణం నుండి కూడా సవరణలు చేపట్టే ఉద్దేశం బి.జె.పి.కి ఉండవచ్చు.

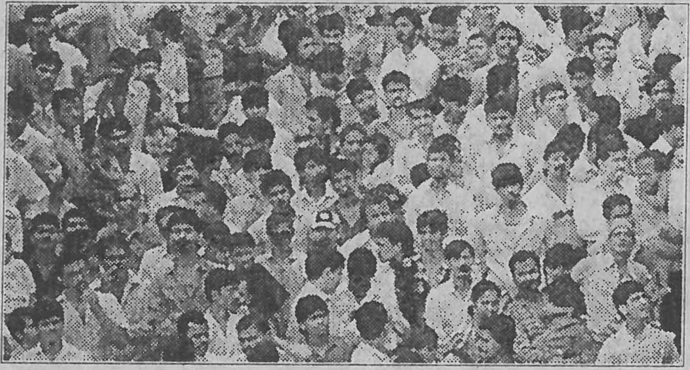

'సమీక్షించినంతమాత్రాన నష్టమేముంది? ఇప్పుడే తమ బుద్ధికి తోచినట్టు తిరగరాసేంత బలం బి.జె.పి.కి లేదుకదా?' అనవచ్చు. కానీ హిందుత్వవాదుల అజెండాను సరిగ్గా అర్థం చేసుకోవడం అవసరం. వాళ్లు ఒకటి రెండేళ్లలో ఏదో చేసేయాలనుకోవడం లేదు. తమ ఆలోచనారీతిని నెమ్మదిగానయినా సరే సామాజిక ఆలోచనలో పెంపొందించగలిగినంతకాలం వారికి సంతృప్తిగానే ఉంటుంది. 'ఊరికే సమీక్షిస్తున్నాం. మాట్లాడుకుందామంటున్నాం. తప్పా?' అని అమాయకంగా అడుగుతూ తమ ఆలోచనారీతిని సమాజానికి క్రమంగా అలవాటు చేస్తారు. క్రైస్తవులపైన ఒకప్రక్క ప్రాణాంతకంగా దాడులు చేస్తూ, 'మతమార్పిడుల గురించి చర్చ అవసరం' అని ప్రధానమంత్రి చేతనే అనిపించలేదా? ఆ తరువాత దేశంలో అందరూ ఆ చర్చలో భాగం కాలేదా? ఒక పక్క భజరంగ్‌దళ్ వంటి సంస్థలు బైబిల్ ప్రతులను తగులబెడుతూ చర్చిలపైన దాడులు చేస్తూ క్రైస్తవులను హింసకు గురిచేస్తుండగా, మరొకపక్క వారితో విభేదించే వారు సహితం ఎవరో తమను శాసిస్తున్నట్టు మతమార్పిడుల వల్ల జరిగే కష్టనష్టాల గురించి వ్యాసాలు రాయలేదా? క్రైస్తవులు మతమార్పిడులు చేయడం మానుకుంటేనే మంచిదని హితోపదేశం చేయలేదా?

రాజ్యాంగ సమీక్ష పేరిట ఒక కమిటీని వేసి తమ మనసుకు నచ్చిన మార్పులను సమాజంలో చర్చకు పెట్టి వాటిని ప్రజలకు అలవాటు చేయడం వారి సమీప లక్ష్యం. ప్రస్తుతానికది చాలు. 'మైనారిటీ' అనే భావన రాజ్యాంగంలో ఉండాలా అంటూ చర్చకు పెట్టడం మైనారిటీల పట్ల వ్యతిరేకతను పెంచడానికి ఉపయోగపడుతుంది. అధ్యక్ష తరహా పాలన గురించి చర్చ పెడుతుంటే, పార్లమెంటరీ వ్యవస్థ సంక్షోభంలో పడినప్పుడల్లా 'ఛీ! దీనికంటె ఒక్కసారి ఎన్నుకుని అయిదేళ్లు పరిపాలించే అధ్యక్షుడి పాలన మేలు కదా' అనిపిస్తుంది. సమత, సంక్షేమం అనేవి జాతిని చీల్చి బలహీనపరుస్తున్నాయంటూ చర్చ పెడుతుంటే బలహీనవర్గాల హక్కులపట్ల సమాజంలో వ్యతిరేకత నెమ్మదిగా పెంచవచ్చు. ఈ మార్పులవల్ల హిందుత్వవాదుల సామాజిక, రాజకీయ అజెండాకు తక్షణలాభం చేకూరుతుంది. వారు రాజ్యాంగంలో ఎప్పటికైనా తేదలచుకున్న మార్పులు సమాజానికి అలవాటవుతాయి. తద్వారా మరింత సులభతరమవుతాయి. దీర్ఘకాల దృష్టి ఉన్న హిందుత్వవాదులకిది చాలు.

అయినప్పటికీ ప్రజాస్వామ్యం బలపడాలే తప్ప బలహీనపడకూడదని కోరుకునే వాళ్లు బి.జె.పి. ప్రతిపాదించే సమీక్షను వ్యతిరేకించి యధాస్థితివాదులుగాను, మార్పుకు భయపడేవారుగాను, రాజ్యాంగాన్ని మార్పుకు అతీతమైన పవిత్ర గ్రంథంగా పరిగణించేవారిగాను కనిపించడం అనవసరం. రాజ్యాంగంలో ఉన్న ప్రజాస్వామ్య విలువలు గాలిసోకితే ఆరిపోయే దీపమయితే వాటిని కాపాడడం ఎవరితరం కాదు. బి.జె.పి. ఆ ప్రజాస్వామ్య విలువలను బలహీనపరిచే దురుద్దేశంతో చర్చ పెడుతున్నప్పుడు, వాటిని మరింత పెంపొందించే వైఖరితో ఆ చర్చలో పాల్గొనడమే ఉత్తమం. ఉదాహరణకు అధ్యక్షతరహా పాలన ప్రభుత్వానికి ప్రజలపట్ల ఉండే జవాబుదారీతనాన్ని మరింత బలహీనపరిచే ప్రతిపాదన. ఇప్పుడు కావలసింది జవాబుదారీతనాన్ని పెంచే ప్రతిపాదనలు, తగ్గించేవికావు. కాబట్టి రాజ్యాంగాన్ని ఈ విషయంలో సవరించదలచుకుంటే పార్లమెంటరీ ప్రజాస్వామ్యాన్ని మరింత ప్రజలకు దగ్గరకు తీసుకొచ్చే అధికార వికేంద్రీకరణ, సహేతుకమైన 'రీకాల్ హక్కు'లాంటివి ప్రవేశపెట్టాలి తప్ప అధ్యక్ష తరహా పాలన కాదని వాదించవచ్చు. అధ్యక్ష తరహా పాలన అనేది సుస్థిరత పేరిట పరిపాలనకు ఉండవలసిన ప్రజాస్వామ్య లక్షణాలను బలహీనపరిచే ప్రతిపాదన అని విమర్శించవచ్చు.

అయితే ఎంత వాదించినా ఎంత నిశితంగా చర్చ పెట్టినా, ఇప్పుడు రాజ్యాంగాన్ని తిరగరాయడం అంటూ జరిగితే —దానికోసం ఒక కొత్త రాజ్యాంగ పరిషత్‌ను ఎన్నుకున్నా —ఇప్పుడున్న దానికంటె అప్రజాస్వామికమైన రాజ్యాంగమే తయారవుతుందన్న భయం చాలామందిలో ఉంది. దీనికొక తప్పుడు కారణముంది, ఒక సహేతుకమైన కారణం ఉంది. తప్పుడు కారణమేమిటంటే అప్పట్లో రాజ్యాంగ పరిషత్‌లో ఉన్నవారిలో చాలామంది ఇంగ్లండ్‌లో ఉన్నతవిద్య చదువుకున్నవారు. సామాజికంగా 'బాధ్యతగల' వర్గాలకు చెందినవారు, పెద్దపుట్టుక పుట్టి పెద్ద ఆలోచనలు చేయగల పెద్ద మనుషులు. ఇప్పుడు నానారకాల అలగాజనం రాజకీయాలలోకొచ్చి ఎన్నికలు గెలిచేస్తున్నారు. వీళ్లు పెద్దపుట్టుక పుట్టలేదు. పెద్దచదువులు చదవలేదు. పెద్దమనుషులు ఎంత మాత్రం కారు. వీళ్లు తిరగరాసే రాజ్యాంగం ఏ విధంగా ఉంటుంది? అని భయపడుతున్నవారున్నారు. ఈ అభ్యంతరాన్ని గుర్తించడం అవసరం. వ్యతిరేకించడం అవసరం. నిజానికి ఆనాటికీ ఈనాటికీ ఇదే ప్రధానమైన తేడా. అయితే దీనివల్ల మేలే జరగగలదు. ఇప్పటి సగటు ప్రజాప్రతినిధులకు అప్పటి కంటె ప్రజాజీవితంతో సంబంధాలు ఎక్కువ, పరిచయం ఎక్కువ, అవగాహన ఎక్కువ.

కానీ రాజ్యాంగాన్ని తిరగరాయడం అంటూ జరిగితే దాని స్వరూపాన్ని నిర్ణయించేది పైఒక్క తేడాయేకాదు. మొత్తంగా ఆనాటి రాజకీయ వాతావరణానికీ ఈనాటి రాజకీయ వాతావరణానికీ ఉన్న తేడాను లెక్కలోకి తీసుకుంటే తప్ప రాజ్యాంగ సమీక్ష ఎటువైపు తీసుకుపోగలదో ఊహించలేము. ఆనాటి రాజకీయ వాతావరణంపైన జాతీయ ఉద్యమ ప్రభావం, జాతీయ ఉద్యమంలో భాగంగా సాగిన సాంఘిక, ఆర్థిక పోరాటాలు, సంస్కరణల ప్రభావం బలంగా ఉండింది. కేవలం తెల్లవాడిని తరిమేయడమే మన లక్ష్యంకాదు. ఒక కొత్త సమాజాన్ని నిర్మించాలన్న ఆకాంక్ష సమాజంలో ఉండింది. ఆ ప్రభావం రాజ్యాంగ పరిషత్ మీద బలంగా ఉండింది కాబట్టే రాజ్యాంగంలో ప్రజాస్వామ్య విలువలు, హక్కులు, సాంఘికన్యాయం, సమత మొదలయినవి కనిపిస్తాయి.

ఈనాటి పరిస్థితి? మన సమాజం నిజానికి అప్పటితో పోలిస్తే చాలా విషయాలలో ప్రజాస్వామికం చెందింది. సామాజిక సంబంధాలలో ఉన్న అసమానత, అణచివేతల పట్ల వ్యతిరేకత, ప్రతిఘటన చాలా పెరిగింది. దీని ప్రభావం శాసనసభలపైన, ఎన్నికల రాజకీయాలపైన బలంగానే ఉన్నప్పటికీ ఈ మార్పులకంటె ఈ మార్పుల పట్ల పెత్తందారీ వర్గాలలో నెలకొన్న నిరసన ప్రభావమే ఈ రోజు ఆ రంగాలపైన ఎక్కువ ఉంది. సామాజిక ప్రజాస్వామీకరణ కంటే దానివల్ల పెత్తనం కోల్పోయిన వర్గాల నిరసనే మన దేశ ప్రధాన రాజకీయ స్రవంతిని శాసిస్తున్నదనడంలో అతిశయోక్తి లేదు. దానికి అవినీతి, ఆస్తిదాహం తోడయ్యాయి. 'గ్లోబలైజేషన్' ఒత్తిడి కూడా తోడయింది. ఈ వాతావరణంలో ఒక కొత్త రాజ్యాంగపరిషత్ ఏర్పడినా లేక ఈ చట్టసభలే రాజ్యాంగాన్ని తిరగరాసినా అది ఇప్పుడున్నదానికంటే అప్రజాస్వామికంగా ఉంటుందనడంలో సందేహంలేదు.

అయితే దీనికి జవాబు 'రాజ్యాంగాన్ని ముట్టుకోవద్దు' అనే హెచ్చరిక కాదు. రాజ్యాంగంలో సమత, సాంఘిక న్యాయాల అంశాన్ని పెంచే మార్గాన్ని అన్వేషించాలన్న డిమాండ్‌తో నిర్దిష్టమైన ప్రతిపాదనలు పెట్టినప్పుడే హిందుత్వవాదుల ప్రతిపాదనలు రాజ్యాంగ సవరణను ఎటువైపు తీసుకుపోతున్నాయో ప్రజలకు అర్థం అవుతుంది. సంవాదం మొత్తం మార్పును కోరుకునే వారికీ యధాస్థితివాదులకూ మధ్య చర్చగా కాకుండా రాజ్యాంగాన్ని వెనక్కి తీసుకుపోజూస్తున్న వారికీ ముందుకు తీసుకుపోవాలని కోరుకుంటున్న వారికీ మధ్య చర్చగా సాగాలి. హిందుత్వవాదుల ప్రయత్నాన్ని ఎదుర్కొనడానికి అదే సరయిన మార్గం.